

It is noted that notaries protects the rights and interests of individuals, preventing possible violations, especially the right to property. Acting on behalf of the state notary is not subject to power because it does not contain the required instructions to others, and has no power. These circumstances characterize the status of notaries. In connection with notarial acts, a notary shall apply the substantive and procedural law, affecting the relationship between persons carrying legal function. During the application of the law notary are some gaps, inconsistencies in the law that need to be addressed. Therefore, notaries can affect lawmaking.

Thus, the relevance and timeliness of the article is that the protection of property rights by the notary in the civil and legal aspects examined thoroughly, but the constitutional aspect of such protection requires more careful consideration in legal science.

Making the most of the notary embodies legal aid in the process of execution and provides the likelihood of legal notarial act, ensuring the inviolability of property rights and reduces the risk of violation of rights and interests and seeking their protection in court.

Keywords: *ownership, rights, legitimate interests, limiting the rights, notaries.*

УДК 347.77(045)

А. В. Городовенко

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

На погляд автора статті, на рубежі реформування судової системи важливо проаналізувати історико-правові процеси у сфері судоустрою, оскільки інтенсифікація процесів імплементації європейських правових стандартів судоустрою та судочинства є об'єктивним чинником посилення впровадження сучасної моделі судового захисту прав та свобод особистості у контексті підписання та виконання угоди про асоціацію України з Європейським союзом.

У подібному контексті комплексно визначаються основні історико-правові передумови та етапи становлення та розвитку національної судової системи України.

Ключові слова: *суд, правосуддя, судова система, реформування, конституційна модернізація.*

Постановка проблеми. Актуальність обраної теми дослідження історико-правових аспектів становлення та розвиток української судової системи обумовлюється тим, що у нинішній час, на рубежі реформування судової системи важливо проаналізувати історико-правові процеси у сфері судоустрою, оскільки інтенсифікація процесів імплементації європейських правових стандартів судоустрою та судочинства є об'єктивним чинником посилення впровадження сучасної моделі судового захисту прав та свобод особистості у контексті підписання та виконання угоди про асоціацію України з Європейським союзом.

Вказані фундаментальні процеси у суспільстві та держави виникають потребу у ретельному науковому аналізі фактичних можливостей сучасного українського суспільства та національної системи права адаптуватися до принципово нових умов функціонування усіх важливих елементів правової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем становлення та розвитку судової системи України присвячені праці таких науковців, як М. О. Баймуратов, Ю. Г. Барабаш, О. В. Батанов, Д. Батлер, Ю. М. Бисага, Ю. О. Волошин,

С. П. Головатий, А. Дайсі, Л. Дюгі, О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко, О. В. Скрипнюк, І. Д. Сліденко, М. І. Ставнічук, А. А. Стрижак, Ю. М. Тодика, В. Л. Федоренко, О. Ф. Фрицький, С. В. Шевчук, Ю. С. Шемшученко, В. І. Шишкін та інших.

Мета дослідження. Метою статті є аналіз історико-правових аспектів становлення та розвитку національної судової системи України на різних конкретно-історичних етапах розбудови Української державності.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи історію становлення українського суду і відліковувати її від Київської Русі або Запорізької Січі, щоб відокремити історичне коріння сучасної структури вітчизняного судоустрою, досить складно, оскільки занадто невеликі історичні проміжки часу Українська держава існувала як самостійна. У різні періоди території сучасної України перебували в складі Київської Русі, під татаро-монгольським ярмом, під владою Литовської і Польської держав, у складі Російської імперії, що відображалось і на судоустрої країни. Також, революція 1917 року настільки вплинула на державний устрій усіх країн, які увійшли до складу Радянського Союзу, що історичні традиції у розвитку судової влади і судоустрою були повністю перервані [1, с. 19].

На думку П. Толочко, С. Юшкова, О. Чистякова та ін., у Київській Русі періоду раннього феодалізму (882-поч. XII ст.) суд не був відокремлений від князівської адміністрації і не мав статусу особливого державного органу. У ролі найвищого судді виступав князь, який особисто брав участь у судочинстві [2, с. 17-18; 3, с. 13, 97, 336-337].

Після хрещення Київської Русі судовими повноваженнями з розгляду цивільних і кримінальних справ була наділена й церква. Характеризуючи церковні суди цього періоду, М. Левчук слушно зазначила: «Церковний суд у Київській Русі був єдиним судом із власного чітко визначеною юрисдикцією, оскільки серед інших судових органів розмежування юрисдикції не відбувалось» [4, с. 102-108]. У середині XII ст. Київська Русь розпадається на ряд самостійних князівств, в яких функціонувала практично та ж судова система, що склалася за доби Русі [5, с. 14-18].

Під час перебування українських земель під владою Литви та Польщі існувала розгалужена, проте невпорядкована мережа місцевих судів, що мало наслідком переплетіння їх компетенції та можливість альтернативного вибору суду для сторін [6, с. 471].

П. Музиченко зазначав, що до 30-х рр. XVI ст. судової системи як такої у Запорізькій Січі не існувало. На переконання науковця, суд носив чітко виражений суспільний характер. Більшість справ розглядалася на основі традицій і звичаїв просто і словесно. Постійно діючих судових органів не існувало. Право суду мав кожен козак, проте правосуддя здійснювалося лише колегіально, про що говорить сам принцип: «Де три козаки, там два третього судять» [7, с. 180].

З 1569 р. в українських землях було запроваджено польську судову систему, яка ґрунтувалася на залежності суду від адміністрації та становому принципі побудови судової системи [8, с. 181].

Унаслідок народно-визвольної війни 1648-1654 років на українських землях були утворені нові суди. Судовими органами нижчої ланки, за переконанням О. Бирковича, були сотенні, магістратські, ратушні, копні та сільські суди, а також доменіальні суди [9, с. 18]. На думку Н. Сизої, «компетенція сільського суду була доволі обмежена.

Таким чином, у період гетьманування Б. Хмельницького вперше на території українських земель була створена та функціонувала власна судова система, в тому числі система місцевих судів, принципи організації й діяльності якої не були нав'язані з боку іноземних держав.

Етапом еволюціонування судового устрою України можна вважати кінець XVIII-початок XIX ст., коли Україна входила до складу Російської імперії. Цей період характеризується значними напрацюваннями в усвідомленні ролі суду для держави. Вони полягають як в обґрунтуванні необхідності виділення суду серед інших державних органів з наданням йому самостійності, так і в появі, використанні та розробці поняття «судова влада».

У період національно-визвольної боротьби в Україні (1917-1920 рр.) створити сталу й ефективну систему судової влади не вдалося. Із приходом до влади Центральної Ради судові органи поділялися на органи місцевої і загальної юрисдикції. В. Землянська зазначає: «Місцева юстиція була представлена всестановим та особливим селянським судами. Органами всестанового місцевого суду були мирові суди, які розглядали незначні кримінальні й цивільні справи. Для остаточного з'ясування справи, яка повинна була вирішуватись мировим провадженням, а також для розгляду справ у касаційному порядку створювалися повітові з'їзди мирових суддів. Окружний суд був судом першої інстанції серед загальних судових установ» [10, с. 18].

Водночас у Західноукраїнській Народній Республіці було створено окремі суди для розгляду цивільних і кримінальних справ. Так, на ствердження В. Рум'янцева, 11 лютого 1919 р. видано закон про утворення в повітах трибуналів першої інстанції для розгляду кримінальних справ. Юрисдикція окружних і повітових судів обмежувалася цивільними справами» [11, с. 53-56].

Першим законодавчим актом радянської влади про суд був прийнятий 22 листопада (5 грудня) 1917 р. Радою народних комісарів РРФСР Декрет про суд. Він був опублікований 24 листопада 1917 р. й увійшов в історію радянського судоустрою як Декрет про суд № 1. Зазначеним Декретом скасовувалися всі існуючі судові установи та створювалися місцеві суди, що наділялися повноваженнями розглядати всі цивільні справи із ціною позову до 3000 руб., а також кримінальні справи, якщо обвинуваченому загрожувало покарання до 2 р. позбавлення волі та якщо цивільний позов не перевищував 3000 руб. [12, с. 320].

Серед подальших подій можна виділити кілька історичних фактів, які характеризували стан судової влади України.

Третій Універсал Української Центральної Ради (ухвалений 7(20) листопада 1917 р.) закріпив, що суд в Україні повинен бути справедливим, таким, що відповідає духові народу.

Статут про державний устрій, права і вольності УНР (ухвалений 29 квітня 1918 р. Українською Центральною Радою) поряд з Всенародними Зборами (законодавча влада) та Радою Міністрів (виконавча влада) виокремлює і судову владу, яку очолює Генеральний Суд (вища судова інституція), обраний Всенародними Зборами, що виконує касаційні функції для всіх судів Республіки, судить членів Всенародних Зборів і міністрів.

Закріплено і найважливішу ознаку судової влади - виключність: «Судова влада в рамках цивільного, карного і адміністративного законодавства здійснюється виключно судовими установами» [13, с. 57].

Українські судді в період боротьби за встановлення державності (1917-1920) були «суддями за випадком», які часто не мали ніякого особистісного професійного потенціалу, оскільки у революційному вирі, який охопив Україну після Лютневої революції, судові функції виконували різноманітні установи, що виникали стихійно.

Далі починається період Української Соціалістичної Радянської Республіки. Конституція УСРР від 14 березня 1919 р. та Конституція УСРР від 15 травня 1929 р. не містять жодного положення не лише про судову владу, а навіть щодо судових органів

або порядку судового захисту прав «робітників та селян». Розділ IX Конституції УРСР (прийнята 30 січня 1937 р.) має назву «Суд і прокуратура». Відповідно до нього правосуддя в УРСР здійснювалось Найвищими Судами УРСР та Молдавської АРСР, обласними судами, судами адміністративних округів, спеціальними судами СРСР та народними судами. Судді обиралися на 5 років (народні судді – на 3) та відповідно до ст. 111 були незалежними і підкорялися тільки законові.

Судді нерідко виконували роль лише статистів, фіксуючи готовність обвинуваченого підтвердити дані під примусом доказів або відмову від них, оскільки для суду обов'язковим орієнтиром були позиції слідчого НКВС щодо конкретної справи. З 1929 р. суддею міг стати дієздатний громадянин УРСР, який досяг встановленого законом віку і був членом партії. Така кадрова політика призвела до того, що більшість суддів були людьми випадковими в юриспруденції, бо не мали юридичної підготовки і необхідного рівня морального розвитку.

Важливою подією у зміні судочинства мало стати прийняття нової Конституції СРСР 1936 року. І дійсно, декларативно новий Основний Закон у ст. 112 вперше, майже за двадцять років радянської влади, проголошує принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки закону. Проте його проголошення залишилося лише на папері, оскільки Народний комісаріат юстиції перевіряв шляхом проведення ревізій діяльність судів та правильність застосування ними законів при розгляді кримінальних і цивільних справ [14, с. 1-8].

По суті це виправдовувало те, що суди повинні виконувати чергове соціально-політичне замовлення державних та партійних органів влади і ставило систему радянського правосуддя у залежність від політичних та виконавчих структур, а конституційну норму щодо незалежності суддів і підкорення їх тільки закону робило декларативною.

У результаті цього в КПК України (1960 р.) були закріплені такі демократичні принципи правосуддя, як здійснення правосуддя тільки судом, участь громадськості у діяльності судів тощо.

Конституція УРСР від 20 квітня 1978 р. закріпила принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки закону, зазначивши, що його дія розповсюджується також і на народних засідателів (ст. 152). Однак в ст.150 зазначеної Конституції йшлося про те, що судді, будучи незалежними, є відповідальними перед виборцями або органами, що їх обрали, звітують перед ними і можуть бути ними відкликані. Законодавство про судову систему зрівнювало правовий статус суддів з іншими посадовими особами органів виконавчої влади, оскільки будувалося на ідеологічній догмі П. Стучки про те, що «...радянська влада ...є одночасно владою законодавчою, виконавчою і судовою. Вона не заперечує технічного розподілу праці, але відмовляється від лицемірної теорії розподілу влад» [15, с. 748].

Законом УРСР «Про судоустрій» від 5 червня 1981 р. передбачалося створення районних (міських) народних судів у районах, містах та районах у місті з покладенням на них повноважень розглядати всі цивільні і кримінальні справи, за винятком справ, віднесених законом до відання інших судів [16, с. 357].

Після проголошення незалежності України Законом України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про судоустрій Української РСР» від 24 лютого 1994 р. № 4017-ХІІ народні суди перейменовано на районні (міські) суди та додатково до розгляду цивільних і кримінальних справ до їх підвідомчості віднесено розгляд справ про адміністративні правопорушення. Надалі, відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України» від 21 червня 2001 р. № 2531-ІІІ, районні (міські) суди було замінено місцевими судами, що розглядали як суди

першої інстанції цивільні, господарські, адміністративні, кримінальні та інші справи в передбачених законом випадках, за винятком справ, віднесених законом до підсудності інших судів [17, с. 191].

Прийняття у 1996 р. Конституції України стало фундаментальною основою у визначенні засад правосуддя як особливого завдання держави, організації судових органів в Україні, основних принципів здійснення правосуддя та участі народу у його реалізації. Основний Закон України закріпив базові положення правого статусу судової влади, що в подальшому стали основою для розробки та реалізації судово-правової реформи в Україні.

У цьому контексті слід зазначити, що для найбільш повного з'ясування юридичного змісту та механізмів подолання конфліктів конституційно-правових норм, як і з будь-якого іншого правового питання, необхідним та бажаним є врахування історико-правового досвіду як України, так само інших країн світу у подоланні відповідних колізійних ситуацій, що стосуються предмету конституційно-правового регулювання, а також визначити основні тенденції та передумови виникнення та подолання конфлікту конституційно-правових норм починаючи з часів первинного становлення конституційного етапу правового регулювання найважливіших суспільних відносин в історії людства.

Традиція конституціоналізму, за слушною думкою С. Шевчука, має давню історію. Як зазначив американський дослідник Д. Білліас, «конституціоналізм – це проблема, що турбувала уми людства з часів стародавньої Греції та Риму: як утворити державну владу, яка здатна підтримувати стабільність та порядок, що є необхідними для досягнення цілей громади, та одночасно визначати та структурувати таку владу у спосіб, який би не допускав тиранії». Пошук вирішення цього питання – моделей обмеження державної влади та одночасно утвердження та гарантія основних прав та свобод, а також суспільної справедливості – ось так можна охарактеризувати всю історію європейського конституціоналізму та взагалі європейської політичної думки.

Таким чином, як здається, описовий вимір конституціоналізму стосується історичного контексту розвитку ідей обмеження державної влади. Саме конституційні права та свободи, а також конституційні принципи виступають надійним та ефективним механізмом обмеження державної влади. В цьому аспекті полягає зв'язок між конституційним нормативізмом як системою конституційних норм і принципів найвищої юридичної сили та легітимністю як політико-правовою та моральною категорією.

Легітимність у цьому сенсі означає не просто відповідність певних дій держави, втілених у правову форму, конституційним нормам та принципам, а відповідність основоположним цінностям правової системи та демократичного суспільства, які можуть і не бути чітко сформульовані у конституційному тексті, а походити від історичного досвіду народу або цивілізації, а також походити від конституційного духу. Це означає, що сучасний конституціоналізм не залишає місця правовій «містечковості», а пов'язаний з загальнолюдськими політичними та правовими цінностями.

Історичний та історико-правовий вимір конституціоналізму вимагає звернення до цивілізаційних цінностей і традицій, укорінених у правовій свідомості та суспільних цінностях, до сприйняття діалогу між конституційними суддями та іншими практичними працівниками, які покликані охороняти та плекати конституційні цінності у тих країнах, що належать до однієї цивілізаційної традиції. Це легітимізує широке використання конституційної доктрини та практики судів інших європейських держав у практиці Конституційного Суду України та практики Європейського суду з прав людини, яка уособлює квінтесенцію європейського конституціоналізму.

Приписовий вимір конституціоналізму фактично являє собою ідеальну модель побудови держави і суспільства на ліберальних засадах, закладену у Конституції.

В цьому вимірі розкривається головний аспект конституціоналізму – юридична легітимність будь-якої дії державної (у тому числі – її судової гілки) влади, вимірювана відповідно до конституційних цінностей, втілених у букві та дусі норм та принципів Конституції.

Так, у лютому 2002 року парламентом України було прийнято довгоочікуваний Закон «Про судоустрій України», що став вирішальним кроком на шляху судово-правової реформи. Безперечними досягненнями Закону «Про судоустрій України» можна вважати введення у судову систему апеляційних судів, збільшення організаційних форм суддівського самоврядування та значне розширення їх повноважень.

Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. № 2453-VI місцеві загальні суди є основною ланкою спеціалізованих судів із розгляду цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення, є найбільш наближеними до населення, організованими у відповідних адміністративно-територіальних одиницях, розглядають у першій інстанції (по суті) всі цивільні, кримінальні справи, а також підвідомчі їм справи про адміністративні правопорушення і справи адміністративної юрисдикції [18, с. 529].

Висновки. Отже, аналізувати історію становлення українського суду і відліковувати її від Київської Русі або Запорізької Січі, щоб відокремити історичне коріння сучасної структури вітчизняного судоустрою, досить складно. Занадто невеликі історичні проміжки часу Українська держава існувала як самостійна.

Проте, аналіз джерел права різних періодів історії держави і права України дає змогу виділити періоди у становленні місцевих загальних судів у нашій державі. Переломними моментами в цьому процесі є встановлення на українських землях радянської влади та проголошення незалежності України у 1991 р. Із метою врахування цих обставин виділяємо три великі періоди становлення місцевих загальних судів: дорадянський, радянський та сучасний.

У нинішній час, на рубежі реформування судової системи важливо, щоб імplementовані норми в національне законодавство не зруйнували судову гілку влади.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що при розбудові судової влади в Україні, слід відходити від принципів тоталітаризму, а ґрунтуватися на європейських засадах законності, справедливості, гуманізму, незалежності й безсторонності суду, що забезпечить здійснення ним правосуддя властиве демократичним правовим державам.

Список використаної літератури:

1. Назаров І. Історичні особливості формування судової системи України: Державне будівництво та місцеве самоврядування / І. Назаров // Право України. – 2010. – № 19. – С. 19 ; Nazarov I. Istorychni osoblyvosti formuvannia sudovoi systemy Ukrainy: Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriyaduvannia / I. Nazarov // Pravo Ukrainy. – 2010. – № 19. – S. 19

2. Чистяков О. И. Российское законодательство X-XX веков : в 9-ти томах. / О. И. Чистяков. - Москва, 1988. - Т. 1 : Законодательство Древней Руси. - С. 17-18 ; Chistyakov O. I. Rossiyskoe zakonodatelstvo X-XX vekov : v 9-ti tomakh. / O. I. Chistyakov. - Moskva, 1988. - Т. 1 : Zakonodatelstvo Drevney Rusi. - S. 17-18

3. Юшков С. В. Общественно-политический строй и право Киевского государства / С. В. Юшков. - Москва, 1949. - 546 с. ; Yushkov S. V. Obshchestvenno-politicheskiy stroy i pravo Kievskogo gosudarstva / S. V. Yushkov. - Moskva, 1949. - 546 s.

4. Левчук М. В. Сутність церковного суду в Київській Русі I / М. В. Левчук // Держава і право : Серія: Юридичні і політичні науки. - 2008. - Вип. 40. - С. 102-108 ; Levchuk M. V. Sutnist tserkovnoho sudu v Kyivskii Rusi I / M. V. Levchuk // Derzhava i pravo : Serii: Yurydychni i politychni nauky. - 2008. - Vyp. 40. - S. 102-108

5. Закропивний О. В. Розвиток територіальної організації судів в Україні до судової реформи 1864 р. (історико-правовий аспект) / О. В. Закропивний // Адвокат. - 2012. - № 6. - С. 14-18 ; Zakropyvnyi O. V. Rozvytok terytorialnoi orhanizatsii sudiv v Ukraini do sudovoi reformy 1864 r. (istoryko-pravovyi aspekt) / O. V. Zakropyvnyi // Advokat. - 2012. - № 6. - S. 14-18

6. Музиченко П. П. Історія держави і права України : навч. посібник / П. П. Музиченко. - 6-е вид., перероб. і допов. - Київ : Знання, 2007. - 471 с. ; Muzychenko P. P. Istoriiia derzhavy i prava Ukrainy : navch. posibnyk / P. P. Muzychenko. - 6-e vyd., pererob. i dopov. - Kyiv : Znannia, 2007. - 471 s.

7. Суд і судочинство на Українських землях у XIV-XVI століттях / за заг. ред. П. Музиченка. - Одеса, 2000. - 180 с. ; Sud i sudochynstvo na Ukrainykykh zemliakh u XIV-XVI stolittiakh / za zah. red. P. Muzychenka. - Odesa, 2000. - 180 s.

8. Історія держави і права України. Академічний курс / В. Д. Гончаренко, А. Й. Рогожин, В. О. Рум'янцев, М. М. Страхов та ін. - Київ, 2000. - Т. 1. - С. 181 ; Istoriiia derzhavy i prava Ukrainy. Akademichnyi kurs / V. D. Honcharenko, A. Y. Rohozhyn, V. O. Rumiantsev, M. M. Strakhov ta in. - Kyiv, 2000. - T. 1. - S. 181

9. Биркович О. І. Судова система української держави (Гетьманщини) 1648-1657 рр. : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Олександр Іванович Биркович ; Нац. акад. внутр. справ України. - Київ, 2004. - 18 с. ; Byrkovych O. I. Sudova systema ukrainskoi derzhavy (Hetmanshchyny) 1648-1657 pp. : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.01 / Oleksandr Ivanovych Byrkovych ; Nats. akad. vnutr. sprav Ukrainy. - Kyiv, 2004. - 18 s.

10. Землянська В. В. Кримінально-процесуальне законодавство Центральної Ради, Гетьманату Скоропадського та Директорії : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Віра Вікторівна Землянська ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. - Харків, 2002. - 18 с. ; Zemlianska V. V. Kryminalno-protsesualne zakonodavstvo Tsentralnoi Rady, Hetmanatu Skoropadskoho ta Dyrektorii : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.01 / Vira Viktorivna Zemlianska ; Nats. yuryd. akad. Ukrainy im. Ya. Mudroho. - Harkiv, 2002. - 18 s.

11. Рум'янцев В. О. Судова система в Україні в період «Української революції» 1917-1921 рр. / В. О. Рум'янцев // Проблеми законності. - 2009. - № 100. - С. 53-56 ; Rumiantsev V. O. Sudova systema v Ukraini v period «Ukrainskoi revoliutsii» 1917-1921 pp. / V. O. Rumiantsev // Problemy zakonnosti. - 2009. - № 100. - S. 53-56

12. Семенов В. М. Суд и правосудие в СССР / В. М. Семенов. - 2-е изд. - Москва : Юридическая литература, 1984. - 320 с. ; Semenov V. M. Sud i pravosudie v SSSR / V. M. Semenov. - 2-e izd. - Moskva : Yuridicheskaya literatura, 1984. - 320 s.

13. Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність. - Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. - С. 57 ; Konstytutsii i konstytutsiini akty Ukrainy. Istoriiia i suchasnist. - Kyiv : In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2001. - S. 57

14. Положение о Народном Комиссариате юстиции СССР // Советская юстиция. - 1937. - № 11. - С.1-8 ; Polozhenie o Narodnom Komissariate yustitsii SSSR // Sovetskaya yustitsiya. - 1937. - № 11. - S.1-8

15. Стучка П. Избранные произведения по марксистско-ленинской теории права / П. Стучка. – Рига : Латгосиздат., 1964. – 748 с. ; Stuchka P. Izbrannye proizvedeniya po marksistko-leninskoj teorii prava / P. Stuchka. – Riga : Latgosizdat., 1964. – 748 s.

16. Про судоустрій України : Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 5 червня 1981 року № 2022-X // Відомості Верховної Ради УРСР - 1981. - № 24. - Ст. 357 ; Pro sudoustrii Ukrainy : Zakon Ukrainiskoi Radianskoi Sotsialistichnoi Respubliki vid 5 chervnia 1981 roku № 2022-Kh // Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR - 1981. - № 24. - St. 357

17. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України» : Закон України від 21 червня 2001 року № 2531-III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 40. - Ст. 191 ; Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro sudoustrii Ukrainy» : Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2001 roku № 2531-III // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. - 2001. - № 40. - St. 191

18. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 року № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 41-42, 43, 44-45. - Ст. 529 ; Pro sudoustrii i status suddiv : Zakon Ukrainy vid 7 lyupnia 2010 roku № 2453-VI // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. - 2010. - № 41-42, 43, 44-45. - St. 529

Стаття надійшла до редакції 20.04.2016 року

A. V. Gorodovenko

HISTORICAL-LEGAL ASPECTS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF UKRAINIAN JUDICIARY

Relevance of the chosen research topic of historical and legal aspects of the formation and development of the Ukrainian judicial system due to the fact that at the present time, at the turn of judicial reform is important to analyze the historical and legal processes in the judiciary, since the intensification of the processes of implementation of European legal standards judicial system and justice is about ' subjective factor reference implementation of a modern model of judicial protection of rights and freedoms in the context of the signing and implementation of the Association agreement Ukraine and the European Union. These fundamental processes in society and the state there is a need to careful scientific analysis of the actual capabilities of modern Ukrainian society and the national legal system to adapt to radically new conditions for the functioning of all the important elements of the legal system. In this formulation, designated by issues considered first.

Analysis of the sources of law of different periods of history makes it possible to identify periods in the development of local general courts in our country. The turning point in this process is to establish Ukrainian Soviet power and the independence of Ukraine in 1991. In order to take account of these circumstances distinguish three major periods of local general courts: pre-Soviet, Soviet and modern.

Now, at the turn of judicial reform is important that the rules are implemented in national legislation did not destroy the judiciary.

In summary, it should be noted that the development of the judiciary in Ukraine should move away from the principles of totalitarianism and based on European principles of law, justice, humanity, impartiality and independence of the court, which will ensure the exercise of justice inherent in a democratic state.

Keywords: *court, justice, judicial system reform, constitutional modernization.*